
PROFESSIONAL VALUES AMONG HIGH SCHOOL STUDENTS

Laura Goran, Prof., PhD, Loredana Bănică, Assistant, PhD Student, Cosmin Lungu, Assistant, PhD Student, "Spiru Haret" University of Bucharest

Abstract: Dominant professional values indicate vectors according to which individuals choose their career paths and further professional development. These vectors have a strong social impact. The present study aims to reveal the future orientations of high school students to their working life and therefore their social engagement as active generation. The study was conducted between February-September 2014, in Bucharest, on a sample of 1600 12 th grade high school students. High school students professional values are focused predominantly to the elements of social and environmental context of a job / career and not to the values that define the standard of living and self-realization. This predominance can be directly related to chronological age and psychosocial context.

Keywords: professional values, high school students, social background, career, professional line

Motto: „Calitățile personale sunt mari dacă știi cum să le folosești”

A fi educat înseamnă a reflecta, în permanență, asupra nevoilor tale și ale celor din jur, înseamnă a avea acces la informații pe care să știi cum să le folosești pentru a-ți câștiga armonia intrapsihică și în relații cu ceilalți, înseamnă a dobândi și dezvolta cunoștințe și competențe .... înseamnă, până la urmă, să fii acea persoană care ocupă locul potrivit în Univers.

Vine un moment în viața fiecăruia în care ne întrebăm *ce vrem să devenim, ce carieră să urmărim, ce profesie să ne alegem*, adică ne întrebăm ce căutăm în viața noastră? Și această „perioadă a întrebărilor” debutează odată cu opțiunea pentru alegerea unui liceu sau a profilului lui.

Vorbim tot mai des de ambiții (și mai ales profesionale), de succes (în carieră), de efort, motivație, valori și aspirații etc. E adevărat, dacă revenim la explicația enunțată anterior legată de educație/educat regăsim toate aceste paliere enumerate, mai ales dacă luăm în considerare și caracteristicile conținuturilor generale ale educației care vizează toate cele 5 dimensiuni de formare – dezvoltare morală, intelectuală, psihofizică, estetică și tehnologică.⁸

Ori liceul și profilul ales se potrivește ca o mănășă (sau nu!) și devine astfel compatibil cu așteptările personale și ambițiile profesionale.

Anii de liceu parcurși dezvoltă, pe de o parte, competențe, totodată ne motivează să devenim mai buni, mai valoroși; reprezintă o etapă de modelare, transformare, înnobilare intelectuală personală. Este o muncă ce implică voință, dar care va fi răsplătită toată viața.

Ca dimensiuni ale personalității, **valorile profesionale** fac parte din sistemul axiologic, referindu-se la aspecte ale activității profesionale. Încă de la vârsta adolescenței, alegerea unei viitoare profesii pune individul în fața unui spectru de criterii: motivaționale, aptitudinale, capacitate de autoevaluare, oferte educaționale și de locuri de muncă și, nu în ultimul rând, valori profesionale. Există așadar o relație directă și bilaterală între structura de personalitate

---

⁸ Cristea, S. (2003), *Fundamentele științelor educației. Teorie generală a educației*, Litera Educațional.

și alegerea viitoarei cariere. În această relație, valorile profesionale au un rol determinant, ca modalități de orientare a propriilor acțiuni. Aceste valori nu sunt direct observabile, ci sunt constituite din elemente cognitive, afective și volitive. Cu cât valorile profesionale sunt clare și bine structurate, cu atât alegerile în carieră vor fi realiste și generatoare de satisfacție.

Prin studiul de față ne propunem să realizăm o radiografiere a valorilor profesionale ale liceenilor din clasele terminale aparținând unor licee din București. Autorii au urmărit relevarea modului în care *valorile profesionale se structurează în funcție de specificul liceului* – profil de studiu (teoretic, tehnologic, tehnic etc.), acesta fiind un indicator al măsurii în care competențele formate în anii de liceu și contextul grupului microsocial influențează, prin axa valorică, posibilele alegeri în viitoarea carieră.

Studiul s-a desfășurat în perioada februarie 2013 – mai 2014 și a inclus un număr de 1600 de liceeni de clasa a XII-a din 18 Licee din București.

Valorile profesionale ale liceenilor au fost evaluate cu ajutorul *Inventarului de valori profesionale* (D. Super, adaptat de S. Chelcea, 1994). Acest Inventar evaluează (pe o scală Lickert) 15 valori profesionale: altruism, valori estetice, stimulare intelectuală, reușita profesională, independența, prestigiul, conducere, avantaje economice, siguranța profesională, ambianța fizică, relațiile cu superiorii, relațiile cu colegii, modul de viață, varietatea, creativitatea.

Analiza frecvenței răspunsurilor relevă că cele mai pregnante valori profesionale la nivelul populației investigate sunt: modul de viață (tendința de a alege o carieră profesională care oferă oportunități de timp liber și, de asemenea, echilibrul dintre disponibilitatea pentru sarcinile profesionale și cea destinată familiei loisirului); relațiile cu superiorii (alegerea unui loc de muncă în care managerii sunt corecți, imparțiali, recunosc valoarea fiecărui subaltern și îi respectă opiniile); avantajele economice (tendința de a alege un loc de muncă care oferă venituri substanțiale); ambianța fizică (orientarea către un loc de muncă în care condițiile sunt confortabile, de exemplu luminozitate, liniște, curățenie, cromatică adecvată).

Aceste rezultate nu sunt însă suficiente pentru a oferi imaginea completă asupra obiectivului propus.

Pentru analiza statistică a datelor primare a fost utilizat Testul Kruskal - Wallis pentru a determina dacă au existat diferențe de punctaj între grupuri. Distribuțiile de scoruri nu sunt similare pentru toate grupurile, acest lucru fiind constatat după examinarea grafică a formelor distribuțiilor. Scorurile obținute au fost semnificativ diferite din punct de vedere statistic.

Ulterior, au fost realizate comparații duble folosind Procedura Dunn cu o corecție Bonferroni pentru comparații multiple. Această analiză post-hoc a relevat (așa cum era de așteptat) diferențe semnificative din punct de vedere statistic pe anumite coordonate după cum urmează:

Hypothesis Test Summary				
	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Altruism is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.017	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of Valori_estetice is the	Independent-	.000	Reject the null hypothesis.

	same across categories of Numele liceului.	Samples Kruskal-Wallis Test		
3	The distribution of Stimulare_intelectuala is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.017	Reject the null hypothesis.
4	The distribution of Reusita_profesionala is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.091	Retain the null hypothesis.
5	The distribution of Independenta is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.000	Reject the null hypothesis.
6	The distribution of Prestigiul is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.001	Reject the null hypothesis.
7	The distribution of Conducerea is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.048	Reject the null hypothesis.
8	The distribution of Avantaje_economice is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.011	Reject the null hypothesis.
9	The distribution of Siguranta_profesionala is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.168	Retain the null hypothesis.
10	The distribution of Ambianta_fizica is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.000	Reject the null hypothesis.
11	The distribution of Relatii_superiori is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.376	Retain the null hypothesis.
12	The distribution of Relatii_colegi is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.000	Reject the null hypothesis.
13	The distribution of Mod_viata is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.007	Reject the null hypothesis.
14	The distribution of Varietatea is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.000	Reject the null hypothesis.
15	The distribution of Creativitatea is the same across categories of Numele liceului.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	.038	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is .05.

Constatăm că valorile profesionale pentru care apar diferențe semnificative (în funcție de liceul din care provin elevii) sunt independența (posibilitatea de a desfășura activități profesionale în mod independent, cu o oarecare autonomie); valorile estetice (oportunitatea de

exprimare estetică în activitatea profesională); ambianța fizică (caracteristicile fizice ale locului de muncă: design interior, coloristică, luminozitate etc.), relațiile cu colegii (relații de colegialitate, colaborare, prietenie) și varietatea (oportunitatea de a desfășura activități variate, lipsite de rutină).

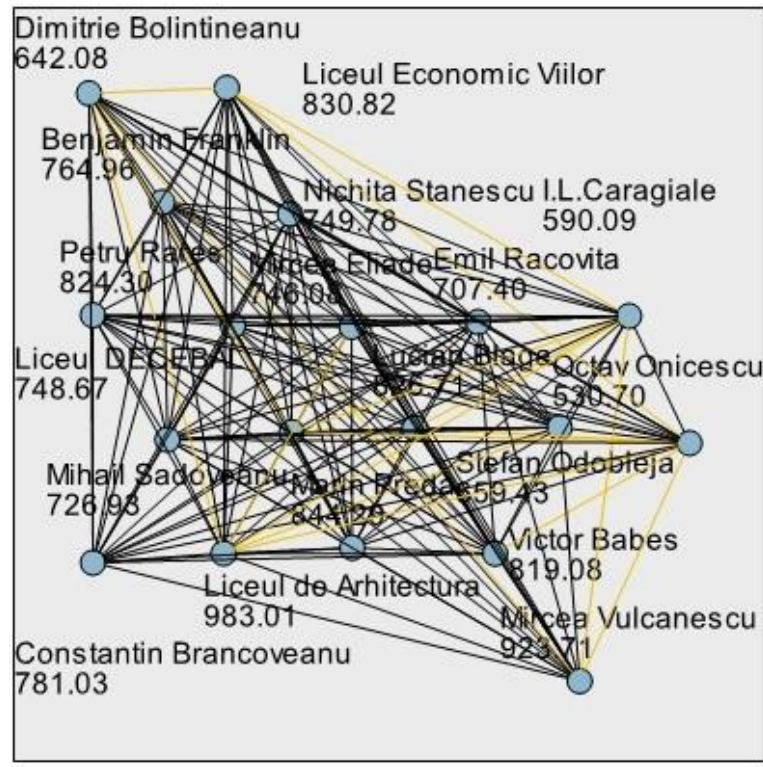

Fig. 1. – Diferențe semnificative - „Valori estetice”

Se poate observa cu ușurință faptul că pentru „valori estetice” există diferențe semnificative între un liceu cu profil de arhitectură și alte 5 licee cu profil teoretic sau tehnologic. De altfel, este de așteptat ca elevii înscriși la un liceu cu profil care presupune aptitudini și interese către domenii de exprimare grafică să fie orientați către o asemenea valoare profesională, comparativ cu elevii înscriși la licee cu alte profile.

Acest rezultat ne îndreptățește să considerăm faptul că, în acest caz **valorile profesionale sunt direct legate de formarea și dezvoltarea competențelor pentru cariere profesionale** în care posibilitatea de exprimare prin valori estetice este bine reprezentată.

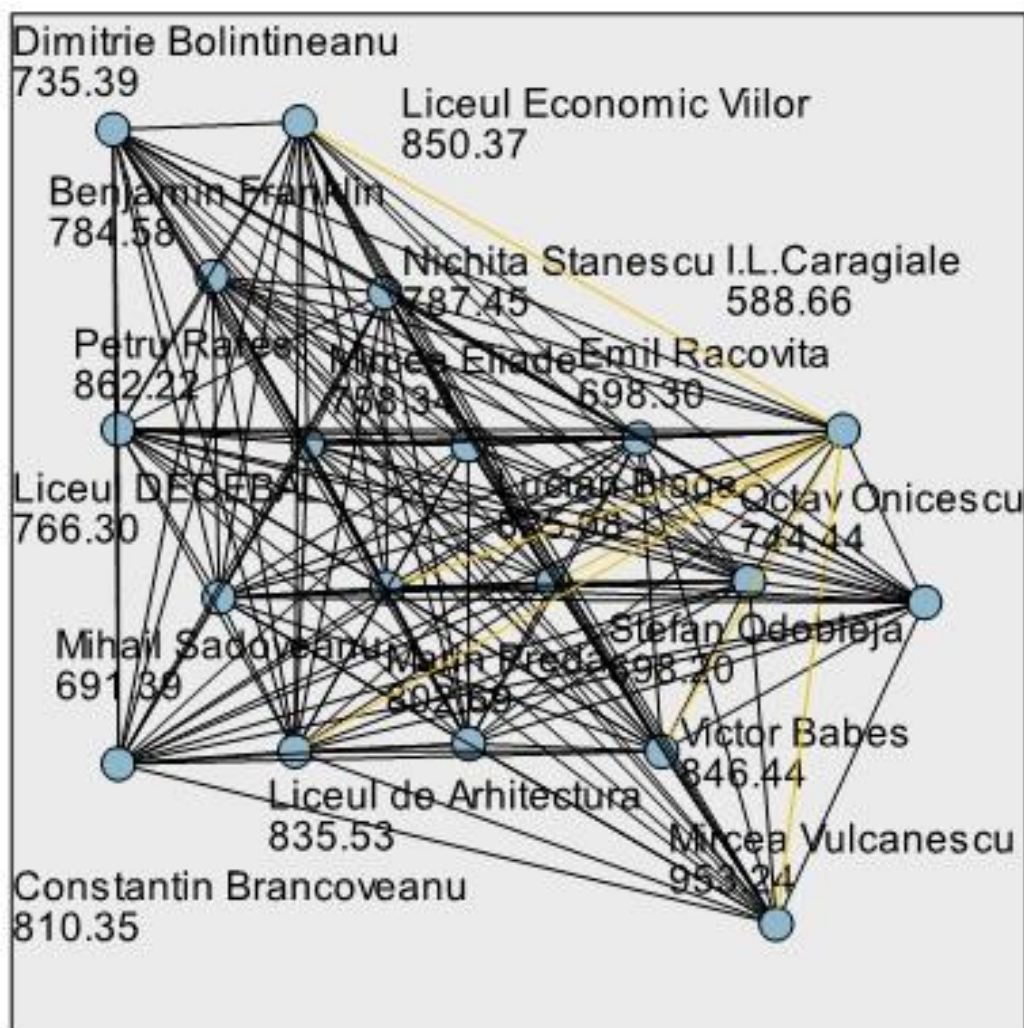

Fig. 2. – Diferențe semnificative - „Relațiile cu colegii”

Pentru valoarea profesională „relațiile cu colegii” există diferențe semnificative între un anumit liceu cu profil teoretic și 5 alte licee (cu diferite profiluri). Liceul în cauză este unul dintre liceele de tradiție bucureștene, liceu renumit în rândul absolvenților pentru ambiția grupului micro-social și, nu în ultimul rând, prin manifestările entuziaste ale paradelor de sfârșit de promoție, ceea ce ne înreptățește că condiderăm faptul că, în acest caz, profilul liceului, dar și microclimatul social al acestuia, modelează o valoare - „relațiile cu colegii” – care se va cristaliza ca fiind importantă și în viitoarea carieră. „Clasa de elevi este un grup social, care prin relațiile dintre membrii săi, comunicarea de idei, norme și valori, cooperarea în muncă și spiritul de colegialitate constituie mediul socio-cultural în care se produce procesul de modelare al elevilor [...]. Acțiunile desfășurate de elevi în spațiul social al clasei contribuie la îmbogățirea experienței lor sociale și la dezvoltarea capacității de autoorganizare a propriilor acțiuni”.⁹

⁹ Popeangă, V. (1973), *Clasa de elevi – subiect și obiect al actului educativ*, Editura Facla, Timișoara, p. 145-149.

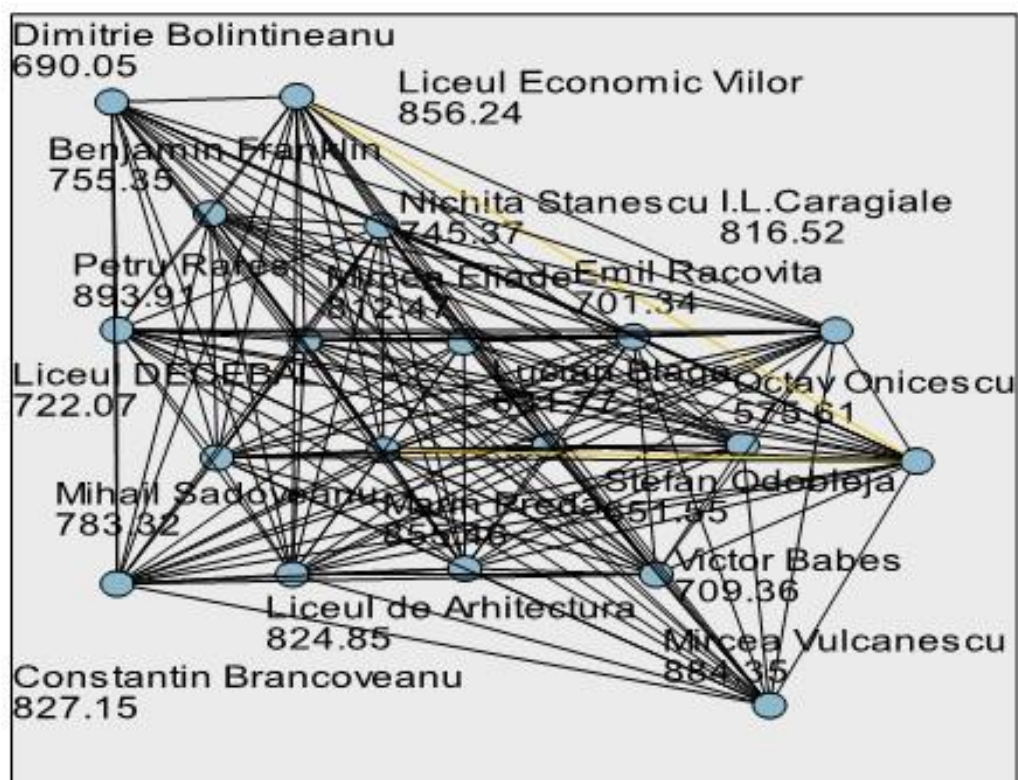

Fig. 3. – Diferențe semnificative - „Variatate”

Pentru valoarea profesională „varietate” există diferențe semnificative între un liceu cu profil teoretic și alte 3 licee, tot cu profil teoretic sau economic. Remarcăm faptul că în liceul în cauză funcționează clase cu profil variat: matematică – informatică, filologie, științe sociale și vocațional-sportiv. Considerăm că această varietate a profilurilor claselor din liceul respectiv este cea care susține diferența semnificativă pentru valoarea profesională „varietate”.

În loc de concluzii: Analiza frecvențelor răspunsurilor nu este așadar suficientă.

Analiza formei distribuției valorilor obținute la elevii din diferite licee conduce la identificarea unor valori în funcție de profilul liceului ales, ceea ce ne obligă pe viitor la continuarea studiului pentru a investiga modul în care aceste valori profesionale sunt susținute de valori personale.

Totodată, ni se pare util ca în acest proiect să ținem cont și de relaționarea personalității adolescenților liceeni (ce fac parte din lotul de subiecți investigat) cu cariera întrucât „caracteristicile de personalitate sunt, deopotrivă, criterii importante în selectarea mediului de muncă și circumscrierea sarcinilor în cadrul unei ocupații, dar nu în alegerea profesiei”.¹⁰

Prin urmare, fiecare elev de liceu aflat în clasa a XII-a se află în fața unui nou început. Se deschide un drum care va duce la dezvoltare profesională și personală superioară; este punctul în care începe o nouă muncă de aplicare practică a abilităților de comunicare și a competențelor (generale și specifice) acumulate în perioada anilor de liceu.

¹⁰ Lemeni, Gabriela; Miclea, M. – coord., (2010), *Consiliere și orientare. Ghid de educație pentru carieră*, Colecția Consilire școlară, Ediția a doua revizuită, Cluj-Napoca, p. 155.

BIBLIOGRAFIE:

Cristea, S. (2003),

Fundamentele științelor educației. Teorie generală a educației, Litera Educațional.

Lemeni, Gabriela;

Miclea, M. – coord., (2010),

Consiliere și orientare. Ghid de educație pentru carieră, Colecția Consiliere școlară, Ediția a doua revizuită, Cluj-Napoca, p. 155.

Popeangă, V. (1973),

Clasa de elevi – subiect și obiect al actului educativ, Editura Facla, Timișoara, p. 145-149.